

HET SLAVERNIJ VERLEDEN VAN FRIESLAND

OPDRACHTEN BOEKJE

INHOUD OPDRACHTENBOEKJE

Kennisquiz

1. Beantwoord de vragen

10 minuten

Opdracht 1: Straatnamen (Artikelen)

1. Lees de twee teksten
2. Beantwoord de vragen
3. Kies een straatnaam uit Leeuwarden
4. Beantwoord de vragen

30 minuten

Opdracht 2: Schilderij (Filmpje)

1. Bekijk het filmpje
2. Beantwoord de vragen

10 minuten

Opdracht 3: 'Het Neger-gezin' (bladzijdes)

1. Lees het krantenartikel
2. Beantwoord de vragen
3. Lees de bladzijdes
4. Beantwoord de vragen

20 minuten

Opdracht 4: Multatuli (filmpje)

1. Bekijk het filmpje
2. Beantwoord de vragen

10 minuten

Kennisquiz

1 Wat moet er op de puntjes staan?

In de (1) eeuw ontstond de Trans-Atlantische slavenhandel, een driehoekshandel tussen Europa, West-Afrika en Amerika. Deze kwam op gang doordat er in Zuid-Amerika een grote behoefte was aan goedkope arbeidskrachten die beter bestand waren tegen (2) en harde arbeid dan de lokale bevolking.

Ook in Nederlands-Indië bestond slavenhandel. En ook hier werden eeuwenlang slaafgemaakte mensen wreed behandeld.

2 Stelling

In de 17de eeuw waren er meer slaafgemaakte mensen in dienst van Nederlanders in Azië dan in de Amerika's.

Omcirkel het goede antwoord: Waar/Niet waar

3 Wat moet er op de puntjes staan?

De Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) opereerde in (1)
De West-Indische Compagnie (WIC) opereerde in (2)

In 1814 werd de handel in mensen verboden. In 1860 kwam er een einde aan de slavernij in Nederlands-Indië. In 1863 werd de wet van kracht waarmee slavernij ook in Suriname en het Caribisch gebied werd afgeschaft. Toch wordt 1873 nog vaak gezien als het jaar dat de slavernij pas echt voorbij was in Suriname.

4 Waarom? Omcirkel het juiste antwoord.

- A. De voorheen tot slaaf gemaakte mensen werden weliswaar betaald, maar gedwongen om nog tien jaar op de plantages te blijven werken. Tot 1873 dus.
- B. De voorheen tot slaaf gemaakte mensen werden vaak voorgelogen. In sommige gevallen wisten zij tien jaar niet dat de slavernij was afgeschaft. Tot 1873 dus.
- C. De voorheen tot slaaf gemaakte mensen werden in het geheim tien jaar nog gedwongen aan het werk gezet. Tot 1873 dus.

5 **Wat zijn abolitionisten?**

- A. Een beweging van mensen die vonden dat slavernij niet goed was en moest worden afgeschaft.
- B. Een beweging van slavenhandelaren die vonden dat zij geld moesten krijgen nadat zij hun beroep niet meer konden uitoefenen.
- C. Een beweging van slavenhouders die vonden dat zij geld moesten krijgen nadat zij hun tot slaafgemaakte mensen kwijt raakten met de afschaffing van de slavernij.

6 **Stelling**

Het abolitionisme komt voort uit de 'Verlichting'.

Omcirkel het goede antwoord: Waar/Niet waar.

OPDRACHT 1: STRAATNAMEN

In Nederland zijn er veel straatnamen die een verband hebben met het slavernijverleden.

Lees het FunX artikel & het stukje uit het Friesch Dagblad in het bijlageboekje en beantwoord de vragen.

1. Wat bedoelt Raul Balai met 'in Nederland hebben we niet zo'n beeldencultuur'?

2. Waarom bestaan er volgens Raul in Nederland omstreden straatnamen?

Raul over het standbeeld van Jan Pieterszoon Coen: *"Waarom plaatsen we daar dan niet een hele groep beelden omheen van Indonesische en Molukse verzetshelden die zijn 'legacy' eigenlijk weer omver hebben geworpen?"* *Legacy= Nalatenschap

3. Vind je Rauls maatregel goed? Leg dit uit.

- Volgens Raul Balai moeten we in Nederland niet bang zijn om standbeelden weg te halen. Arnold Helmantel denkt hier anders over, in dit geval gaat het over beladen straatnamen. Wat kunnen we volgens hem daarmee doen?

In Leeuwarden zijn er ook straatnamen die een verband hebben met het slavernijverleden.

Kies in een tweetal een straatnaam uit het bijlageboekje en beantwoord de vragen. Maak daarbij gebruik van de tekst uit het bijlageboekje.

- Waar komt deze persoon vandaan?

- Wat voor beroep had deze persoon?

3. Heeft deze persoon een indirecte of directe verbinding met slavernij gehad? Leg dit uit.

4. Wat moet er volgens jou gebeuren met de straatnaam? *Beantwoord deze vraag individueel.*

5. Waarom moet dit gebeuren? *Beantwoord deze vraag individueel.*

6. Zijn jij en jouw partner het eens? Zo niet: waar verschillen jullie?

OPDRACHT 2: HET SCHILDERIJ VAN DE FRIESE NASSAUS

1. *Bekijk het schilderij en maak het onderstaande stappenplan.*

*Schilderij in Nassauzaal van voormalig Stadhoudelijk Hof (Leeuwarden):
Groepsportret van stadhouder Hendrik Casimir I, stadhouder Willem Frederik en
Hendrik en George Frederik van Nassau Siegen
Door Adriaen Hanneman (1604-1671)*

Stappenplan Schilderij analyse

1. Ontmoet het schilderij

Kijk kort naar het schilderij. Wat zie je in de eerste oogopslag?

Wat voor soort schilderij is het?

☐ Abstract	☐ Landschap	☐ Stilleven	☐ Panorama
☐ Genrestuk	☐ Portret	☐ Stadsgezicht	☐ Historie stuk
☐ Anders, namelijk:			

Wat is de titel van het schilderij?

2. Observeer het schilderij

Zet de mensen, objecten en activiteiten in het lijstje.

Personen

Objecten

Activiteiten

Vat het schilderij in één zin samen:

3. Probeer het te begrijpen

Waar staan de kleuren, mensen, objecten en activiteiten voor?

Wie heeft dit gemaakt?

Wanneer is het gemaakt?

Wat gebeurde er in de tijd dat het schilderij gemaakt is?

Wat is de boodschap?

4. Gebruik het als historisch bewijs

Wat heb je geleerd door het bekijken van dit schilderij?

Welke ander historisch feit kan je helpen om dit schilderij te begrijpen?

Kenmerkend aspect

Welk kenmerkend aspect uit tijdvak 7 kan je aan het schilderij koppelen? *Zie het bijlageboekje voor een overzicht van de kenmerkende aspecten.*

2. *Lees de tekst in het bijlageboekje en beantwoord de vragen.*

1. Slavernij was in Nederland al in de middeleeuwen verboden. Toch waren er tot slaafgemaakte mensen in dienst in Nederland. Hoe kan dat?

2. Hendrik Casimir en Willem Frederik waren stadhouder van Friesland. Wat deden stadhouders in deze tijd? *Maak gebruik van Google.*

3. We weten niet of de zwarte jongen op het schilderij daadwerkelijk bestaan heeft. Waarom maakte de schilder dit niets uit?

4. Op welke wijze is de zwarte jongen verbonden aan het koloniale verleden van het koninklijk huis?

OPDRACHT 3: BLADZIJDES 'HET NEGERGEZIN'

De Leeuwarder boekhandel Uilke Proost publiceerde in 1858 het kinderboek 'Het Neger-gezin en andere verhalen'. Het boek vertelt onder meer het verhaal van Vanilla, een Afrikaans meisje dat wordt ontvoerd en verkocht aan Europese slavenhandelaars. Aan het einde van het verhaal trouwt Vanilla met de zoon van de kapitein van het slavenchip dat haar vervoerde.

Lees de advertentie uit de Leeuwarder Courant (1858) in het bijlageboekje.

1. Waarom is het boek een aanwinst volgens de advertentie?

2. Waarom is het niet opmerkelijk dat het in 1858 is uitgebracht?

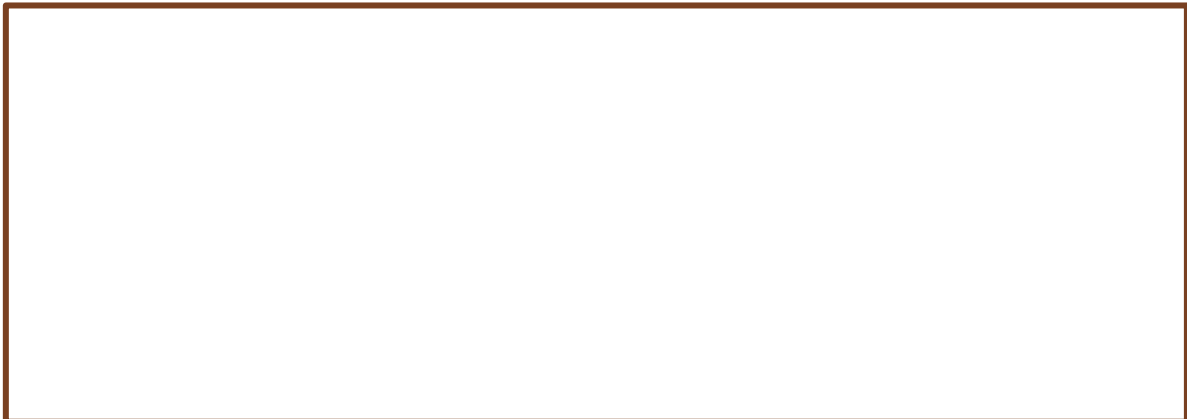
3. Wat zegt de advertentie over het perspectief van de Leeuwarder Courant op de afschaffing van slavernij?

Lees de tekst in het bijlageboekje en beantwoord de vragen.

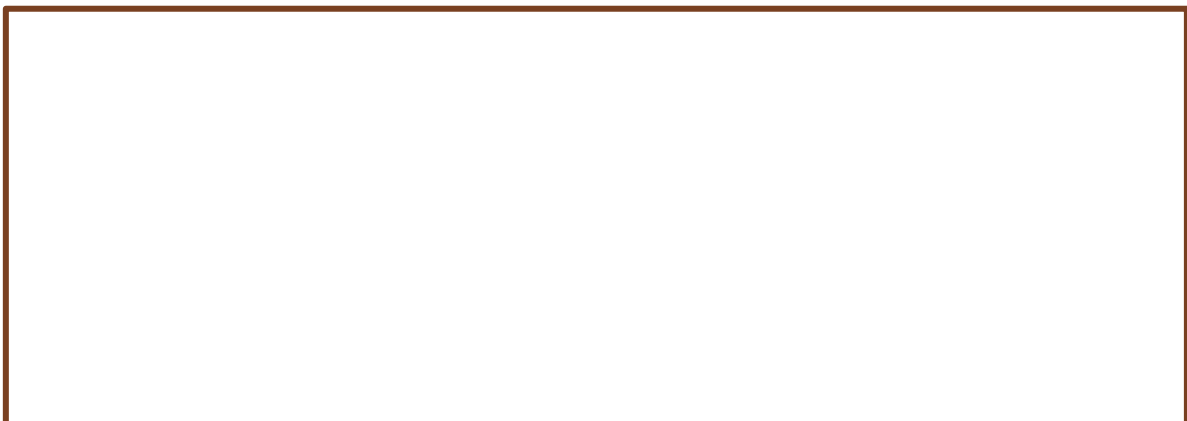
4. Waar gaan deze bladzijdes over?

5. Uit welk perspectief is dit geschreven? Wordt er binnen dit perspectief met een positief of negatief beeld gekeken naar slavernij?

6. In deze tekst wordt er een beeld geschetst van minderwaardigheid van zwarte mensen. Op welke wijze?

7. Het idee van The 'White man's burden' (zie het bijlageboekje), dat later voortkwam uit een gedicht uit 1899, komt hier eigenlijk ook al enigszins naar voren. Leg dit uit.

OPDRACHT 4: FILMPJE MULTATULI

In dit filmpje ga je kijken naar het verhaal van Multatuli. Multatuli schreef in 1859 het boek *Max Havelaar*, dat veel te weeg heeft gebracht. Multatuli klaagt met het boek de Nederlandse regering aan vanwege het Nederlandse koloniale bestuur.

Half-Fries

Wat niet veel mensen weten is dat Eduard Douwes Dekker, zoals Multatuli eigenlijk heette, een Friese moeder had. Zijn moeder kwam van Ameland, om preciezer te zijn, uit het dorp Hollum. Dat maakt Multatuli dus een halve Fries!

Bekijk het filmpje (zie het bijlageboekje) en beantwoord de vragen.

1. Wat wilde Multatuli met zijn boek 'Max Havelaar' bereiken?

2. Het boek is niet gebaseerd op bestaande gebeurtenissen en situaties werden overdreven beschreven. Wat was het idee hierachter?

3. Waarom maakte Multatuli het boek wat voorzichtiger?

4. Wat voor effect had 'Max Havelaar'?

